

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Auditor General for Wales

Adroddiad ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol – Cronfa Bensiwn Gwynedd

Blwyddyn archwilio: 2016-17

Cyhoeddwyd: Medi 2017

Paratowyd y ddogfen hon fel rhan o'r gwaith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Os ceir cais am wybodaeth y gallai'r ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, yn cynnwys ymgynghori â thrydydd partïon perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn drydydd partïon perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon at Swyddfa Archwilio Cymru ar infoofficer@audit.wales.

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay. Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg.

Cynnwys

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn bwriadu cyhoeddi **adroddiad archwilio diamod** ar eich datganiadau ariannol yn amodol ar ddatrys materion rhagorol a nodir ar dudalen pedwar yn foddhaol. Nid oes unrhyw faterion i'w hysbysu chi cyn eu cymeradwyaeth.

Adroddiad cryno

Cyflwyniad	4
Statws yr archwiliad	4
Adroddiad archwilio arfaethedig	4
Canlyniadau archwilio	5
Argymhellion sy'n deillio o'n gwaith archwilio ariannol 2016-17	7
Annibyniaeth a gwrthrychedd	7

Atodiadau

Atodiad 1 – Llythyr Sylwadau Drafft	8
Atodiad 2 – Adroddiad archwilio arfaethedig yr Archwilydd Cyffredinol i Gyngor Gwynedd a Chronfa Pensiwn Gwynedd	11
Atodiad 3 – Argymhellion yn deillio o'n gwaith archwilio ariannol ar gyfer 2015-16	13

Adroddiad cryno

Cyflwyniad

- 1 Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn gyfrifol am roi barn ynghylch pa un a yw'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cronfa Bensiwn Gwynedd ar 31 Mawrth 2017 a'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.
- 2 Nid ydym yn ceisio cael sicrwydd llwyr fod y datganiadau ariannol wedi'u datgan yn gywir, ond rydym yn mabwysiadu'r cysyniad o berthnasedd. Wrth gynllunio a chynnal yr archwiliad, rydym yn ceisio nodi camddatganiadau perthnasol yn eich datganiadau ariannol, hynny yw, y rhai hynny a allai gamarwain rhywun sy'n darllen y cyfrifon.
- 3 Y symiau meintiol a ddefnyddiwn i farnu bod camddatganiadau o'r fath yn berthnasol i Gronfa Bensiwn Gwynedd yw £18,624k ar gyfer eitemau incwm a gwariant a balansau cyfalaf gweithio. Gall materion ansoddol penodol megis gofynion cyfreithiol a rheoliadol a sensitifrwydd gwleidyddol hefyd bennu p'un a fernir bod eitem yn berthnasol ai peidio.
- 4 Mae Safon Archwilio Ryngwladol (ISA) 260 yn ei gwneud yn ofynnol i ni gofnodi rhai materion sy'n deillio o'r archwiliad o'r datganiadau ariannol i'r sawl sy'n gyfrifol am lywodraethu corff mewn da bryd i gymryd camau priodol.
- 5 Mae'r adroddiad hwn yn nodi, i'w hystyried, y materion sy'n deillio o'r archwiliad o ddatganiadau ariannol Cronfa Bensiwn Gwynedd ar gyfer 2016-17, y mae angen cyflwyno adroddiad arnynt o dan ISA 260.

Statws yr archwiliad

- 6 Rydym erbyn hyn wedi cwblhau'r gwaith archwilio i raddau helaeth. Ar y dyddiad y cyflwynwyd yr adroddiad hwn, roedd y canlynol heb eu cwblhau:
 - Ein profion gan gynnwys profi data aelodaeth sylfaenol, yamgweddiad at uwchraddio mewn perthynas â'r prisiad tair blynedd, profion siwrneli ac adolygu cyfraniadau cyflogwyr a wnaed o fewn 19 diwrnod o ddiwedd y mis;
 - Ein cwblhad o'r adolygiad o adroddiad blynyddol a chyfrifon; a
 - Ein hadolygiadau sicrwydd ansawdd a phartneriaid.
- 7 Rydym yn cyflwyno adroddiad i chi ar y materion mwyaf arwyddocaol sy'n deillio o'r archwiliad, y credwn y dylech eu hystyried cyn cymeradwyo'r datganiadau ariannol. Mae tîm yr archwiliad eisoes wedi trafod y materion hyn gyda'r rheolwr buddsoddi ar y 13 Medi 2017 a'i gyfathrebu i'r Swyddog S151 yn nes ymlaen.

Adroddiad archwilio arfaethedig

- 8 Bwriad yr Archwilydd Cyffredinol yw cyhoeddi **adroddiad archwilio diamod** ar y datganiadau ariannol yn amodol ar ddatrys materion rhagorol uchod yn foddhaol

ac unwaith y byddwch wedi darparu Llythyr Sylwadau i ni yn seiliedig ar yr hyn a nodir yn **Atodiad 1**.

9 Nodir yr adroddiad archwilio arfaethedig yn **Atodiad 2**.

Canlyniadau archwilio

Camddatganiadau nas cywirwyd

10 Nodwn isod un camddatganiad a nodwyd gennym yn y datganiadau ariannol, a drafodwyd gyda'r rheolwyr ond sy'n parhau heb eu cywiro. Gofynnwn iddynt gael eu cywiro. Os byddwch yn penderfynu peidio â chywiro'r camddatganiad hyn, gofynnwn i chi roi'r rhesymau dros beidio â'u cywiro.

- **Barniadol – Prisiadau Buddsoddiad – Eiddo ac Ecwiti Preifat:** Datblygwyd disgwyliad annibynnol ar gyfer prisiu'r cronfeydd eiddo a gedwir gan Gronfa Pensiwn Gwynedd yn seiliedig ar y datganiad cyfrifon drafft, gan gymryd y Gwerth Asedau Net a hyblygu meincnod eiddo priodol i'w gyflwyno i ddiwedd y flwyddyn. Nododd ein profion fod gorddatganiad barniadol ar yr eiddo a buddsoddiadau ecwiti preifat (Partneriaid a UBS) o £ 1,421k o'i gymharu â chyfrifiadau'r rheolwyr.

Camddatganiadau a gywirwyd

11 Nid oes unrhyw gamddatganiadau a gywirwyd yr ystyriwn y dylid tynnu eich sylw atynt.

Risgiau Sylweddol

Risg archwilio ariannol	Ymateb archwilio arfaethedig
Rheolwyr yn anwybyddu rheolaethau Mae risg y bydd rheolwyr yn anwybyddu rheolaethau'n bodoli ym mhob endid. Gan nad oes modd rhagweld sut y byddai sefyllfa o'r fath yn codi, mae'n cael ei ystyried yn risg sylweddol [ISA 240.31-33]	Perfformiodd fy nhîm archwilio y profion canlynol i fynd i'r afael â'r risg sylweddol o ran rheoli gorchymyn rheolaethau: <ul style="list-style-type: none">• profi priodoldeb cofnodion siwrneli ac addasiadau eraill a wnaed wrth baratoi'r datganiadau ariannol gan ddefnyddio dadansoddiadau data gwell i ddadansoddi poblogaeth y cyfnodolion cyfan ar gyfer nodweddion o ddiddordeb;• adolygu dyluniad a gweithrediad rheolaethau dros gofnodion siwrneli i'r cyfrifyfr ariannol ac amcangyfrifon cyfrifyddu;;• amcangyfrifon cyfrifo wedi'u hadolygu ar gyfer tystiolaeth o ragfarn; a

Risg archwilio ariannol	Ymateb archwilio arfaethedig
	<ul style="list-style-type: none"> • gwerthuso'r rhesymeg dros unrhyw drafodion sylweddol y tu allan i gwrs busnes arferol, gan gynnwys y rhai â phartïon cysylltiedig. <p>Ni nodwyd unrhyw faterion, ac eithrio argymhelliad rheolaeth fewnol a godwyd. Gweler Atodiad 3.</p>
<p>Prisio buddsoddiadau</p> <p>Mae'r Gronfa'n gwneud rhyw ddefnydd o fuddsoddiadau mewn cyfryngau buddsoddi megis cronfeydd ecwiti preifat.</p> <p>Mae anwadalrwydd y farchnad yn codi cwestiynau ynglŷn â sut i brisio cronfeydd ecwiti preifat. Fel arfer, byddai disgwyl i resymoldeb prisiad rheolwyr y Gronfa gael ei asesu trwy ei gymharu â'r archwiliad o gyfrifon diweddaraf y cronfeydd, wedi'u haddasu ar gyfer symudiadau arian parod dilynol (buddsoddiadau a dosraniadau) rhwng y cyfrwng buddsoddiad cyfunol a'r buddsoddwyr. Fodd bynnag, mae anwadalrwydd y farchnad yn golygu efallai y bydd cymhariaeth o'r fath yn amhriodol, yn enwedig os oes llawer o amser rhwng archwilio'r cyfrifon diweddaraf a diwedd blwyddyn y Gronfa.</p>	<p>Cynhaliodd fy nhîm archwilio y profion canlynol i fynd i'r afael â'r risg sylweddol mewn perthynas â buddsoddiadau:</p> <ul style="list-style-type: none"> • profwyd sut mae rheolaethau yn y Gronfa yn cael eu cynllunio a'u rhoi ar waith i sicrhau bod buddsoddiadau'n cael eu prisio'n gywir; • adolygwyd yr adroddiadau rheoli mewnol i gael dealltwriaeth o'r amgylchedd rheoli wrth i'r rheolwyr buddsoddi a'r rheolwyr adolygu ystyried yr adroddiadau hyn; • cawsom gadarnhad gan drydydd partïon o falansau buddsoddi ar 31 Mawrth 2016; • dewiswyd sampl o fuddsoddiadau ac ail-gyfrifo'r prisiadau; a • ymgysylltwyd â'n harbenigwyr offerynnau ariannol i sicrhau bod ein dull profi yn briodol o ystyried strategaeth fuddsoddi a phortffolio penodol y Gronfa. <p>Dim materion wedi eu nodi.</p>
<p>Data Brisio Tair Blynedd</p> <p>Yn ystod y flwyddyn, mae Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ar gyfer Cronfa Bensiwn Gwynedd wedi cael ei brisio bob tair blynedd gyda dyddiad effeithiol ar 31 Mawrth 2016 yn unol â Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Gweinyddu) 2013. Mae'r Awdurdod yn darparu nifer fawr o ddata mewn perthynas â chyrrff a dderbynnir gan gynnwys eu cyfran o asedau pensiwn a rhwymedigaethau i gyflawni'r prisiad tair blynedd hwn.</p> <p>Mae risg bod y data a roddir i'r actiwari ar gyfer yr ymarferiad prisio yn anghywir a bod y diffygion hyn yn effeithio ar y ffigurau</p>	<p>Perfformiodd fy nhîm archwilio y profion canlynol i fynd i'r afael â'r risg sylweddol o amgylch y Data Brisio Tair Blynedd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nodwyd a profwyd dyluniad a gweithrediad y rheolaethau o ran trosglwyddo'r data; • wedi adolygu ac arolygu a phrofi'r prosesau ar gyfer glanhau'r data; • ymgysylltu â'r actiwari i drafod y data a ddefnyddiwyd yn y prisiad, a; • wedi adolygu'r adroddiadau data gan yr actiwari. <p>Mae profion yn parhau heb unrhyw broblemau a nodwyd hyd yma, fodd bynnag, mae deall uwchraddio data a</p>

Risg archwilio ariannol	Ymateb archwilio arfaethedig
actiwaraidd yn natganiad ariannol y cyrff cyfrifon.	phrofi cywirdeb sylfaenol data aelodaeth mewn perthynas â'r prisiad tair blynedd yn parhau i fod yn rhagorol ac mae arbenigwyr yn ei gwblhau.

Materion sylweddol eraill sy'n deillio o'r archwiliad

- 12 Fel rhan o'r archwiliad, rydym yn ystyried nifer o faterion ansoddol a meintiol sy'n berthnasol i'r cyfrifon ac yn cyflwyno adroddiad i chi ar unrhyw faterion sylweddol sy'n codi. Nid oedd unrhyw faterion yn codi yn y meysydd hyn eleni:
- Nid oes gennym bryderon ynglŷn ag agweddau ansoddol ar eich arferion cyfrifyddu na'ch proses o gyflwyno adroddiadau ariannol.
 - Ni ddaethom ar draws unrhyw anawsterau sylweddol yn ystod yr archwiliad.
 - Ni thrafodwyd ac ni hysbyswyd y rheolwyr am unrhyw faterion sylweddol y mae angen i ni eich hysbysu amdanynt.
 - Nid oes unrhyw faterion eraill sy'n arwyddocaol i'r gwaith o oruchwylio'r broses o gyflwyno adroddiadau ariannol y mae angen i ni eich hysbysu chi amdanynt.
 - Ni nodwyd gwendidau perthnasol yn eich rheolaethau mewnol. Fodd bynnag, rydym wedi codi un arsylwi rheolaeth yn Atodiad 3. Mae'r tîm archwilio eisoes wedi trafod y materion hyn gyda'r Rheolwr Buddsoddi ar 13 Medi 2017 ac mae'r rhain wedi eu rhannu wedyn gyda'r Swyddog S151.
 - Nid oes unrhyw faterion eraill y mae'n ofynnol iddynt, yn ôl safonau archwilio, gael eu cyfleu i'r sawl sy'n gyfrifol am lywodraethu.

Argymhellion yn deillio o'n gwaith archwilio ariannol ar gyfer 2016-17

- 13 Nid oes unrhyw argymhellion newydd yn deillio o'n gwaith archwilio ariannol, ac eithrio argymhellion diwygiedig yn cael eu codi o ganlyniad i waith archwilio ariannol 2015-16 dilynol, gweler isod.

Argymhellion yn deillio o'n gwaith archwilio ariannol ar gyfer 2015-16

- 14 Amlinellir yr argymhellion sy'n deillio o'n gwaith archwilio ariannol yn **Atodiad 3**. Mae'r rheolwyr wedi ymateb iddynt a byddwn yn gwneud gwaith dilynol arnynt yn ystod archwiliad 2016-17. Os bydd unrhyw gamau gweithredu yn weddill, byddwn yn parhau i fonitro cynnydd ac yn adrodd arno yn ein hadroddiad y flwyddyn nesaf.

Annibyniaeth a gwrthrychedd

- 15 Fel rhan o'r broses derfynol, mae'n ofynnol i ni roi sylwadau i chi ynghylch ein hannibyniaeth.
- 16 Rydym wedi cydymffurfio â safonau moesegol ac yn ein barn broffesiynol, rydym yn annibynnol ac ni chaiff ein gwrthrychedd ei beryglu. Nid oes unrhyw gydberthnasau rhwng Swyddfa Archwilio Cymru a Chronfa Bensiwn Gwynedd sy'n effeithio ar ein gwrthrychedd a'n hannibyniaeth yn ein barn ni.

Atodiad 1

Llythyr Sylwadau Drafft

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

28 Medi 2017

Annwyl Syr,

Sylwadau yn ymwneud â datganiadau ariannol 2016-17

Darperir y llythyr hwn mewn perthynas â'ch archwiliad o ddatganiadau ariannol Cronfa Bensiwn Gwynedd ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017 er mwyn mynegi barn ar ba mor wir a theg ydynt. Rydym yn cadarnhau hyd eithaf ein gwybodaeth a'n cred, ar ôl cynnal ymchwiliadau a oedd yn ddigonol yn ein barn ni, y gallwn wneud y sylwadau canlynol i chi:

Sylwadau rheolwyr

Cyfrifoldebau

Rydym wedi cyflawni ein cyfrifoldebau o ran y canlynol:

1. Paratoi'r datganiadau ariannol yn unol â gofynion deddfwriaethol a Chod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2016/17; yn arbennig mae'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun cywir a theg yn unol â hynny.
2. Cynllunio, gweithredu, cynnal ac adolygu trefniadau rheolaeth fewnol er mwyn atal a chanfod twyll a gwallau.
3. Rydym yn cadarnhau bod y Cynllun yn Gynllun Pensiwn Cofrestredig. Nid ydym yn ymwybodol o unrhyw reswm pam y dylai statws treth y Cynllun newid.
4. Nid ydym wedi cyflwyno unrhyw adroddiadau i'r Rheoleiddiwr Pensiynau nac yr ydym yn ymwybodol o unrhyw adroddiadau o'r fath wedi'u gwneud gan unrhyw un o'n hymgynghorwyr. Rydym yn cadarnhau nad ydym yn ymwybodol o unrhyw gyfraniadau hwyr na thoriadau i'r amserlen dalu/amserlen y cyfraniadau a gododd yr oeddem yn eu hystyried nad oedd angen eu hadrodd. Rydym hefyd yn cadarnhau nad ydym yn ymwybodol o unrhyw faterion eraill sydd wedi codi a fyddai'n gofyn am adroddiad i'r Rheoleiddiwr Pensiynau.
5. Ni chafwyd unrhyw gyfathrebiadau eraill gyda'r Rheoleiddiwr Pensiynau na chyrrff rheoleiddio eraill yn ystod blwyddyn y cynllun neu wedi hynny ynghylch materion o ddiffyg cydymffurfiaeth ag unrhyw ddyletswydd gyfreithiol. Rydyn ni wedi tynnu eich sylw at bob gohebiaeth a nodiadau cyfarfodydd gyda rheoleiddwyr.

Atodiad 1

- Rydym yn cadarnhau nad oes unrhyw ymddiriedolwr o'r Cynllun, o dan adran 27 Deddf Pensiynau 1995, yn gysylltiedig â, neu'n gysylltiedig â Deloitte LLP, a fyddai'n golygu bod Deloitte LLP yn anghymwys i weithredu fel archwilydd i'r Cynllun.
- Ni fu unrhyw newidiadau i reolau'r Cynllun yn ystod y flwyddyn a hyd at y dyddiad cyfredol.

Gwybodaeth a roddwyd

Rydym wedi rhoi'r canlynol ichi:

Mynediad llawn i'r canlynol:

- Mynediad llawn i'r canlynol:
 - yr holl wybodaeth rydym yn ymwybodol ohoni sy'n berthnasol i'r broses o baratoi'r datganiadau ariannol megis llyfrau cyfrifon a dogfennaeth ategol, cofnodion cyfarfodydd a materion eraill;
 - gwybodaeth ychwanegol y gwnaethoch ofyn amdani at ddiben yr archwiliad;
 - mynediad anghyfngedig i staff yr oedd yn angenrheidiol, yn eich barn chi, inni gael tystiolaeth archwilio ganddynt.
- Canlyniadau ein hasesiad o'r risg y gall y datganiadau ariannol fod wedi eu camddatgan mewn modd perthnasol o ganlyniad i dwyll.
- Ein gwybodaeth am dwyll neu dwyll a amheuir rydym yn ymwybodol ohono ac sy'n effeithio ar Gronfa Bensiwn Gwynedd ac yn ymwneud â:
 - rheolwyr;
 - cyflogeion sydd â rolau pwysig yng nghyd-destun rheolaeth fewnol; neu
 - eraill lle gallai'r twyll effeithio'n berthnasol ar y datganiadau ariannol.
- Ein gwybodaeth am unrhyw honiadau o dwyll, neu dwyll a amheuir, sy'n effeithio ar y datganiadau ariannol a roddwyd i ni gan gyflogeion, cyn-gyflogeion, rheoleiddwyr neu eraill.
- Ein gwybodaeth am bob achos hysbys neu achos a amheuir o ddiffyg cydymffurfio â deddfau a rheoliadau y dylid ystyried eu heffeithiau wrth baratoi'r datganiadau ariannol.
- Manylion yr holl bartïon cysylltiedig a'r holl gydberthnasau a thrafodion partïon cysylltiedig rydym yn ymwybodol ohonynt.
- Mae gwybodaeth aelodaeth sydd wedi ei gynnwys yn yr adroddiad blynyddol yn gywir ac yn mynegi barn gwir a theg am aelodaeth y Gronfa Bensiwn.

Sylwadau ar y datganiad ariannol

Cofnodwyd pob trafodyn, ased a rhwymedigaeth yn y cofnodion cyfrifyddu ac fe'u hadlewyrchir yn y datganiadau ariannol.

Mae'r rhagdybiaethau arwyddocaol a ddefnyddiwyd i wneud amcangyfrifon cyfrifyddu, gan gynnwys y rheini a fesurwyd ar werth teg, yn rhesymol.

Cyfrifwyd yn briodol am gydberthnasau a thrafodion partïon cysylltiedig ac fe'u datgelwyd yn briodol. Addaswyd ar gyfer pob digwyddiad neu datgelwyd pob digwyddiad a ddigwyddodd ar ôl y dyddiad adrodd y mae angen ei addasu neu ei ddatgelu.

Atodiad 1

Datgelwyd pob achos gwirioneddol neu bosibl hysbys o ymgyfreitha a hawliadau y dylid ystyried eu heffeithiau wrth baratoi'r datganiadau ariannol i'r archwilydd, a chyfrifwyd amdanynt a'u datgelu yn unol â'r fframwaith cyflwyno adroddiadau ariannol perthnasol.

Nid oes unrhyw gamddatganiadau perthnasol, gan gynnwys hepgoriadau, yn y datganiadau ariannol. Mae effeithiau'r camddatganiadau nas cywirwyd a nodwyd yn ystod yr archwiliad yn amherthnasol, yn unigol a chyda'i gilydd, i'r datganiadau ariannol cyfan.

Sylwadau gan Bwyllgor Archwilio a Llywodraethu Cyngor Gwynedd

Cydnabyddwn fod y sylwadau a wnaed gan y rheolwyr, uchod, wedi eu trafod â ni.

Cydnabyddwn ein cyfrifoldeb am baratoi datganiadau ariannol cywir a theg yn unol â'r fframwaith cyflwyno adroddiadau ariannol perthnasol. Cymeradwywyd y datganiadau ariannol gan Bwyllgor Archwilio a Llywodraethu Cyngor Gwynedd ar 28 Medi 2017.

Rydym yn cadarnhau ein bod wedi cymryd yr holl gamau y dylem fod wedi'u cymryd i sicrhau ein bod yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol ac i sicrhau bod yr wybodaeth honno wedi'i throsglwyddo i chi. Rydym yn cadarnhau, hyd y gwyddom, nad oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad ydych yn ymwybodol ohoni.

Yn gywir,

Llofnodwyd gan.....

Dafydd L Edwards

Pennaeth Cyllid

Cyngor Gwynedd

Dyddiad: 28 Medi 2017

Llofnodwyd gan:.....

Cynghorydd R Medwyn Hughes

Cadeirydd Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu

Cyngor Gwynedd

Dyddiad: 28 Medi 2017

Atodiad 2

Adroddiad archwilio arfaethedig yr Archwilydd Cyffredinol i Gyngor Gwynedd a Cronfa Bensiwn Gwynedd

Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i Aelodau Cyngor Gwynedd

Rwyf wedi archwilio datganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig

- Cyngor Sir Gwynedd; a
- Cronfa Bensiwn Gwynedd

am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau cyfrifyddu Cyngor Sir Gwynedd yn cynnwys y Datganiad Symud Cronfeydd wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, a'r Datganiad Llif Arian Parod.

Mae datganiadau cyfrifyddu Cronfa Bensiwn Gwynedd yn cynnwys Cyfrif y Gronfa a'r Datganiad Asedau Net.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2016-17 sy'n seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRSs).

Priod gyfrifoldebau'r swyddog cyfrifyddu cyfrifol ac Archwilydd Cyffredinol Cymru

Fel yr esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad cyfrifon a datganiadau cyfrifeg Cronfa Bensiwn Gwynedd, sy'n rhoi darlun cywir a theg.

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol (y DU ac Iwerddon). Mae'r safonau hynny yn ei gwneud yn ofynnol i mi gydymffurfio â Safonau Moesegol y Bwrdd Arferion Archwilio ar gyfer Archwilwyr.

Cwmpas yr archwiliad o'r datganiadau cyfrifyddu

Mae a wnelo archwiliad â chael tystiolaeth am y symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig i roi sicrwydd rhesymol nad oes unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau cyfrifyddu na'r nodiadau cysylltiedig, boed hynny drwy dwyll neu wall. Mae hyn yn cynnwys asesu'r canlynol: pa un a yw'r polisïau cyfrifyddu yn briodol i amgylchiadau Cyngor Gwynedd a Chronfa Bensiwn Gwynedd a pha un a ydynt wedi'u cymhwyso'n gyson a'u datgelu'n ddigonol; rhesymoldeb amcangyfrifon cyfrifyddu arwyddocaol a wnaed gan y swyddog ariannol cyfrifol a'r ffordd y cyflwynwyd y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn gyffredinol.

Yn ogystal, darllenaf yr holl wybodaeth ariannol ac anariannol yn y Adroddiad Naratif er mwyn nodi anghysondebau perthnasol â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig archwiliedig a nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos fel petai'n berthnasol anghywir ar sail y wybodaeth a ddaeth i law wrth i mi gyflawni'r archwiliad neu sy'n berthnasol anghyson â'r wybodaeth honno. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau perthnasol amlwg, ystyriaf y goblygiadau i'm hadroddiad.

Atodiad 2

Barn ar ddatganiadau cyfrifyddu Cyngor Sir Gwynedd

Yn fy marn i, mae'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig:

- yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Gwynedd ar 31 Mawrth 2017 a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2016-17.

Barn ar ddatganiadau cyfrifyddu Cronfa Bensiwn Gwynedd

Yn fy marn i, mae'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig:

- yn rhoi darlun cywir a theg o trafodion ariannol Cronfa Bensiwn Gwynedd yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017 ac o swm a gwarediad asedau a rhwymedigaethau'r gronfa ar y dyddiad hwnnw, a
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2016-17.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif yn gyson â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddu priodol;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad;
- nid yw'r Datganiad Llywodraethu blynyddol yn adlewyrchu cydymffurfiaeth â'r canllawiau.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Ardystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Sir Gwynedd yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Dros ac ar ran

Huw Vaughan Thomas

Archwilydd Cyffredinol Cymru

29 Medi 2017

Archwilydd Cyffredinol Cymru

24 Heol y Gadeirlan

Caerdydd

CF11 9LJ

Atodiad 3

Argymhellion yn deillio o'n gwaith archwilio ariannol ar gyfer 2015-16

Gwnaethom amlinellu'r holl argymhellion yn deillio o'n harchwiliad 2015-16 ynghyd ag ymateb y rheolwyr iddynt. Rydym wedi gwneud gwaith dilynol ar rhain yn ystod archwiliad 2016-17 ac wedi cofnodi'r canlyniadau isod.

Nid yw Cyfrifon Dros Dro yn Cael eu Cysoni'n Ffurfiol	
Argymhelliad y flwyddyn flaenorol	Argymhellir bod cyfrifon dros dro y Gronfa yn cael eu hadolygu bob mis.
Blaenoriaeth	Canolig
Canfyddiad 2015-16	Fe wnaethom nodi bod y cyfrif dros dro sy'n cael ei ddefnyddio i ddyrannu cyfraniadau'r cyflogai a chyflogwyr yn bron ddyddiol ac yn y cyfrif dros dro sy'n postio trafodion rhwng y Gronfa Bensiwn a Chyngor Gwynedd ddim yn cael eu cysoni'n ffurfiol a'u llofnodi fel ei baratowyd ac yna eu hadolygu ar wahân.
Ymateb y rheolwyr	Dim ymateb penodol wedi'i wneud oherwydd mae'r argymhelliad yn canolbwyntio'n bennaf ar adolygu siwrneli
Canfyddiad 2016-17	Nodwyd nad yw'r cyfrifon atal yn cael eu cysoni'n ffurfiol bob mis ar hyn o bryd.
Statws	Diwygiwyd yr argymhelliad: Argymhellir bod cyfrifon atal y Gronfa yn cael eu cysoni a'u hadolygu bob mis.
Ymateb y rheolwyr	Rydym yn fwriadau clirio, yn hytrach na chysoni'r cyfrif dros dro perthnasol ar sail wythnosol, yn hytrach na misol.
Awdurdodi Siwrneli	
Argymhelliad y flwyddyn flaenorol	Argymhellir bod siwrneli yn cael eu hawdurdodi cyn eu postio.
Blaenoriaeth	Canolig
Canfyddiad 2015-16	Fe wnaethom nodi nad oes proses ar waith ar gyfer awdurdodi siwrneli. Mae rheolaeth mewn sefyllfa unigryw i gyflawni twyll oherwydd eu gallu i drin cofnodion cyfrifyddu a pharatoi datganiadau ariannol twyllodrus gan anwybyddu rheolaethau, ac felly mae'n ofynnol bod rheolwyr yn anwybyddu rheolaethau yn ofynnol i fod yn risg tybiedig ar gyfer pob archwiliad a gynhelir o dan Safonau Archwilio Rhyngwladol.
Ymateb y rheolwyr	Mae'r staff sy'n mynychu siwrneli ar lefel gyfrifol a bydd adolygiad o bob siwrnel yn cymryd lan amser rheoli, ond bwriadwn adolygu'r prosesu o siwrneli a bydd yn gwneud hynny mewn ymgynghoriad â Deloitte.

Atodiad 3

Canfyddiad 2016-17	Fe wnaethom nodi nad oes proses ar waith ar gyfer awdurdodi siwrneli cyn eu postio, fodd bynnag, rydym yn fodlon bod arolygon digonol yn cael eu cynnal gan reolwyr sy'n lliniaru'r risg o rheolwyr yn anwybyddu rheolaethau.
Statws	Dd/g - Rhoddwyd yr argymhelliad ar waith.

Dylai buddsoddiadau gael eu cadw ar werth y farchnad

Argymhelliad y flwyddyn flaenorol	<p>Argymhellir fod buddsoddiadau'r Gronfa yn cael eu dal ar werth y farchnad ar yn y cyfrifylfr.</p> <p>Nodwyd fod y Gronfa yn dal buddsoddiadau yn y cyfrifylfr ar gost y llyfr, yn dibynnu ar set gymhleth o daenlenni i gysoni ac yn tarddu o werth diwedd blwyddyn y farchnad.</p>
Blaenoriaeth	Canolig
Canfyddiad 2015-16	Fe wnaethom nodi bod y Gronfa yn dal buddsoddiadau yn y cyfrifylfr ar gost llyfr, gan ddibynnu ar set gymhleth o daenlenni i gysoni a deillio gwerth y farchnad ar ddiwedd y flwyddyn.
Ymateb y rheolwyr	Byddwn yn ystyried ymarferoldeb cofnodi gwerth y farchnad ar y cyfrifylfr. Nid yw gwerth y farchnad diwedd y flwyddyn yn tarddu o'r cysoniad. Mae'n tarddu o'r adroddiadau gan y ceidwad a'r rheolwyr buddsoddi. Mae cysoniad yn sicrhau fod cofnodion y cyfrifylfr yn gywir.
Canfyddiad 2016-17	Fe wnaethom nodi bod y Gronfa yn dal i fod â buddsoddiadau yn y cyfrifylfr ar gost llyfr, gan ddibynnu ar set gymhleth o daenlenni i gysoni a deillio gwerth y farchnad ar ddiwedd y flwyddyn.
Statws	Ail-godi'r argymhelliad
Ymateb y rheolwyr	<p>Byddem weithredu'r argymhelliad yma pan bod y buddsoddiadau ecwiti wedi cael eu trosglwyddo i'r Pwl Cymru.</p> <p>Nid yw'r gwerth farchnad yn cael ei chyfrifo o'r cysoniad. Mae'n dod o adroddiadau'r ceidwad a'r rheolwyr buddsoddi. Mae'r cysoniad yn sicrhau bod y ffigurau ar y ledjer yn gywir.</p>

Gwella Rheolaethau Bancio

Argymhelliad y flwyddyn flaenorol	Argymhellir fod y cyfrif ewro yn dod yn rhan o system gyfrifeg eFinancials. Yn ychwanegol, argymhellir fod y cysoniadau banc yn cael eu paratoi a'u hadolygu mewn pryd.
Blaenoriaeth	Canolig

Atodiad 3

Canfyddiad 2015-16	Mae gan y Gronfa bedwar cyfrif banc. Nodwyd nad yw'r cyfrif banc ewro wedi ei osod ar system gyfrifeg eFinancials. Nodwyd hefyd yn Rhagfyr 2015, fod dau gyfrif banc wedi derbyn adolygiad cyn pryd (paratowyd ar 5 Ionawr 2016, gan adolygu ar 2 Chwefror 2016). Yn ychwanegol, nodwyd nad oedd un cysoniad cyfrif banc yn dangos unrhyw dystiolaeth o adolygiad a bod cysoniad cyfrif pellach ddim yn dangos unrhyw dystiolaeth iddo gael ei gymeradwyo ar gyfer ei baratoi na adolygu.
Ymateb y rheolwyr	Byddwn yn sicrhau fod yr holl gysoniadau banc yn cael eu hadolygu gan swyddog arall. Byddwn yn ymchwilio i ymarferoldeb dod a'r cyfrif Ewro ar y cyfriflyfr. Mae'r system banc yn gofyn fod tri swyddog yn prosesu trafodion, sy'n lleihau'r perygl o gamddefnyddio cronfeydd.
Canfyddiad 2016-17	Fe wnaethom nodi nad yw'r cyfrif banc ewro wedi'i sefydlu ar system gyfrifo eFinancials. Yn ychwanegol, fe wnaethom nodi nad yw cysoni misol yn cael ei wneud ar gyfer cyfrif banc ewro y cynllun pensiwn. Yn ychwanegol, nodom nad oedd gan ddau gyfrif banc dystiolaeth o adolygiad am gyfnod naw.
Statws	Diwygiwyd yr Argymhelliad: Argymhellir bod y cyfrif ewro yn dod i mewn i'r system gyfrifo eFinancials. Yn ogystal, argymhellir bod y cyfrif banc Ewro yn cael ei gysoni'n rheolaidd a bod adolygiad o'r gysoni yn digwydd yn amserol a bod arwyddion a dyddiad yr adolygiad yn dangos tystiolaeth glir o'r adolygiad.
Ymateb y rheolwyr	Rydym yn dal i ymchwilio am ffordd ymarferol i ddod a'r cyfrif Ewro ar y ledjer a'r gyfradd cyfnewid i ddefnyddio i'r pwrpas hwn.
Rhifau Aelodaeth	
Argymhelliad	Argymhellir fod y Rheolwr Pensiwn yn datblygu adroddiad Altair sy'n gallu cyfrif cyfanswm (ac adnabod unigolion) y newidiadau ôl-weithredol i ddata aelodaeth. Yn ychwanegol, argymhellir fod y Gweinyddwr Bas Data Pensiwn yn rhedeg darn o'r data Aelodaeth ar neu mor agos at 31 Mawrth â phosib. Argymhellir hefyd fod Rheolwr y Gronfa Bensiwn yn cynnal cysoniad rhwng rhifau aelodaeth adroddiad cyn y flwyddyn a diwygio nifer aelodaeth.
Blaenoriaeth	Canolig
Canfyddiad 2015-16	Nodwyd na fedrai'r Rheolwr Pensiwn ddarparu cysoniad rhif aelodaeth rhwng 2014-15 a 2015-16. Dylai'r cysoniad ddangos symudiadau aelodau yn y flwyddyn ariannol a newidiadau ôl-weithredol a ddiwygiodd unrhyw ffigyrau cyn y flwyddyn. Byddai'r cysoniad hwn yn caniatáu i ni archwilio symudiad rhifau aelodau, nad ydym wedi gallu eu gwneud.

Atodiad 3

Ymateb y rheolwyr	<p>Datblygir adroddiad Altair i gynhyrchu'r symudiadau mewn aelodaeth rhwng dau ddyddiad penodol. Byddai hyn yn galluogi cysoni.</p> <p>Ni fydd rhedeg darn o ddata aelodaeth yn agos at 31 Mawrth yn datrys y broblem gan fod data Mawrth yn cael ei gofnodi yn ystod Ebrill pan gaiff ei dderbyn gan y cyflogwyr.</p>
Canfyddiad 2016-17	<p>Fe wnaethom nodi na allai'r Rheolwr Pensiwn ddarparu cysoni rhif aelodaeth rhwng 2015-16 a 2016-17.</p> <p>Dylai'r cysoni dangos symudiadau aelodau yn y flwyddyn ariannol a newidiadau ôl-weithredol a ddiwygiwyd unrhyw ffigurau blwyddyn flaenorol. Byddai'r cysoni hwn yn ein galluogi i archwilio symudiad o rifau aelodau, nad ydym wedi gallu eu gwneud.</p>
Statws	Ail-godi'r argymhelliad
Ymateb y rheolwyr	<p>Mae adroddiadau o'r system bensiynau (Altair) wedi eu cynhyrchu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol ar gael ac wedi cael eu cyflwyno i'r Archwylwyr yn ol y gofyn. Mae yr adroddiadau hyn yn dangos ffigurau ar gyfer yr holl gofnodion a ddelir ar y system ar unrhyw adeg a'r nifer sydd yn disgyn i'r gwahanol fathau o statws e.e. aelod gweithredol, aelod gohiredig neu bensiynwr a.y.y.b. Mae adroddiadau eraill yn dangos y symudiadau a fu rhwng gwahanol statws rhwng dau ddyddiad arbennig. Fodd bynnag dylir nodi nad yw data ar gyfer diwedd y flwyddyn ariannol (y 31ain o Fawrth) ddim yn cael ei dderbyn yn syth (gall gymryd nifer sylweddol o wythnosau i dderbyn data gan gyflogwyr) , ac felly, mae cyflwr y data a dynnir oddi ar y system ar ddyddiad arbennig yn gallu bod yn anghywir o'i gymharu a'r gwir sefyllfa.</p> <p>Rhaid nodi fod y system bensiynau yn system sydd yn cael ei defnyddio yn gyson ac yn newid o eiliad i eiliad gyda chofnodion yn cael eu creu, addasu a'u dileu bob dydd wrth i aelodau o staff yr uned ymateb i wybodaeth newydd a dderbynnir gan y cyflogwyr ac wrth brosesu buddion pensiwn aelodau. Tybir y byddai yn anodd neu amhosibl storio tystiolaeth ar wahan i'r dogfennau a ddelir ar gofnodion unigol yr aelod i ddangos pam er engraifft y bu i nifer y cofnodion pensiwn godi neu ddisgyn rhwng dau ddyddiad.</p> <p>Mae cais wedi ei wneud i'r cyflogwyr iddynt gyflwyno gwybodaeth i'r Uned Bensiynau trwy ddefnyddio y system "I-Connect" sydd yn hwyluso y broses o drosglwyddo data yn gywir a rheoliadd bob mis rhwng y cyflogwr a'r system bensiynau Altair. Credir y gallai mabwysiadu y dull hwn o drosglwyddo data wella yn sylweddol cywirdeb y data a ddelir a gwella effeithlonrwydd gweinyddiaeth y cynllun pensiwn.</p>

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone.: 029 2032 0660

E-mail: info@audit.wales

Website: www.audit.wales

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru